

A HAZA SZOLGÁLATÁBAN

ÚTMUTATÓ A DIPLOMAMUNKA ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

Nemzeti Köszolgálati Egyetem
Nemeskürty István Tanárképző Kar
Digitális Média és Kommunikáció Tanszék
Kommunikáció- és médiatudomány mesterképzési szak

Tartalomjegyzék

1. Az útmutató célja.....	3
2. A diplomamunka célja	3
3. Formai követelmények és külalak.....	3
4. Nyelvezet, stílus és nyelvhelyesség	5
5. Forráshasználat és hivatkozások.....	5
5.1. Szövegekzi hivatkozások	6
5.2. A szakirodalmi lista	8
6. Tartalmi követelmények	11
6.1. Empirikus kutatást bemutató dolgozat.....	11
6.1.1. Bevezetés.....	11
6.1.2. Módszerek.....	12
6.1.3. Eredmények	13
6.1.4. Diskusszió	13
6.2. Szakirodalmi áttekintést nyújtó dolgozat	14
6.3. Elméleti jellegű dolgozat.....	14
7. Mellékletek.....	16
1. melléklet: A külső fedőlap	16
2. melléklet: A belső fedőlap	17

1. Az útmutató célja

E dokumentum összegzi a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Kommunikáció- és médiatudomány mesterképzési szakon benyújtandó diplomamunka formai és tartalmi követelményeit. A diplomamunka benyújtásával kapcsolatos adminisztratív folyamatot az egyetem Tanulmányi és vizsgaszabályzatának 5. számú melléklete szabályozza, és a diplomamunkával kapcsolatos teendőről és határidőről a hallgatók külön tájékoztatást kapnak. Így e dokumentum a téma- és konzulensválasztással, témajelentkezéssel, a konzultációs folyamattal és diplomamunka benyújtásával kapcsolatos tennivalókat nem részletezi.

2. A diplomamunka célja

A diplomamunka célja, hogy a hallgató meggyőzően demonstrálja, hogy:

- átfogó képpel rendelkezik a választott témakör szakirodalmáról;
- képes a releváns elméleti álláspontokat és kutatási eredményeket összegyűjteni, egymással összevetni, azokat világosan szerkesztett, egységes formában, a tudományos próza műfaji sajátosságainak megfelelő módon bemutatni;
- rendelkezik megfelelő mérlegelő szemlélettel, és a felvetett kérdésekkel kapcsolatban önálló, megfelelően alátámasztott következtetésekre jut;
- amennyiben a dolgozat önálló empirikus kutatást is tartalmaz, képes a társadalomtudományi kutatásmódszertani elveknek megfelelő módon egy vizsgálatot megtervezi, adatokat gyűjteni, azokat elemezni, a szakirodalom kontextusában értelmezni, azok alapján következtetéseket levonni.

3. Formai követelmények és külalak

A diplomamunka **terjedelme** legalább 80 000, legfeljebb 120 000 leütés, szóközök nélkül. E terjedelmi korlát a dolgozat főszövegére vonatkozik, tehát a fedőlapok, az absztrakt, a tartalomjegyzék, a hivatkozáslista és a függelékek ebbe nem számítandók bele. A függelékek terjedelmére vonatkozóan nincs felső korlát.

Amennyiben a főszöveg terjedelme nem éri el az alsó korlátot, a diplomamunka nem értékelhető. Ha a főszöveg terjedelme meghaladja a felső korlátot, és a bíráló úgy ítéli meg, hogy ezt a dolgozat problémafelvetése egyébként nem indokolja, ez pontlevonást eredményezhet. A megadott határok között a szöveg terjedelme nem befolyásolja az értékelést.

A diplomamunka a következő **fő egységekből** áll, és ezeket az előírt sorrendben kell, hogy tartalmazza:

1. Külső fedőlap
2. Belső fedőlap
3. Absztrakt
4. Tartalomjegyzék
5. A diplomamunka főszövegét alkotó fejezetek
6. Hivatkozások
7. Függelék(ek) (opcionális)

A **külső**, illetve **belső fedőlap** javasolt formátuma az 1. és 2. mellékletben található.

A belső fedlapot a diplomamunka tartalmát tömören összefoglaló **absztrakt** követi. Az absztrakt terjedelmének 1500–2000 leütés között kell lennie (szóközök nélkül). Az absztrakt azt a célt szolgálja, hogy a diplomamunka iránt érdeklődő személyek tömören tájékozódjanak a dolgozat tartalmáról. Az absztraktnak össze kell foglalni a dolgozat minden lényeges elemét és a következő kérdésekre kell választ adnia:

- (1) mi a dolgozat témája és célkitűzése,
- (2) milyen forrásokat tekint át a dolgozat (a legfontosabb szerzők, elméletek, kutatások),
- (3) empirikus kutatást tartalmazó dolgozat esetében: milyen módszereket használt a jelölt, és mik voltak a legfontosabb eredmények; elméleti dolgozat esetében: hogyan épül fel a jelölt által javasolt elmélet/modell, milyen jelenségeket magyaráz, és hogyan kapcsolódik más elméletekhez, illetve korábbi empirikus eredményekhez,
- (4) mik a dolgozat végső következtetései, valamint
- (5) mik a dolgozat megválaszolatlan (esetleg újonnan felmerült) kérdései, milyen további kutatásokat lenne érdemes végezni ezek tisztázására, továbbá hogyan, milyen területeken hasznosíthatók a dolgozat eredményei.

A **tartalomjegyzék**nek fel kell sorolnia a dolgozat valamennyi fejezetét és alfejezetét a pontos oldalszámokkal együtt. Az elterjedt, széles körben használatos szövegszerkesztő programok által automatikusan generált alapértelmezett tartalomjegyzék formátuma általában megfelelő.

A dolgozat szövegéhez és címsoraihoz egységesen a 12 pont méretű Times New Roman **betűtípus** kell használni. A **margók** mérete egységesen 2,5 cm. A főszöveg bekezdéseit 1,5-es **sorköz**zel kell formázni, **sorkizárt** szövegigazítással (javasolt az automatikus elválasztás bekapcsolása).

A bekezdések formázása a dolgozatban mindvégig legyen egységes. Ugyanez érvényes a különböző szintű **fejezet- és alfejezetcímek** formázására: az azonos szintű fejezetcímek formázása és számozása a dolgozatban mindvégig legyen következetes. A fejezetcímek számozására az arab számos tagolást kell alkalmazni (1., 1.1., 1.2., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.3. stb.). Ne legyenek önállóan álló alfejezetek (tehát ha van 1. és 1.1. fejezet, akkor lennie kell 1.2.-nek is). A címsorok formázására javasolt követni az alábbi rendszert:

1. szint: **1. TIMES NEW ROMAN, 12-ES MÉRET, NAGYBETŰ, FÉLKÖVÉR, ÁLLÓ**
2. szint: **1.1. Times New Roman, 12-es méret, félkövér, álló**
3. szint: **1.1.1. Times New Roman, 12-es méret, félkövér, dőlt**
4. szint: **1.1.1.1. Times New Roman, 12-es méret, dőlt**

A dolgozat oldalait a főszöveg kezdetétől kell számozni. Az **oldalszámokat** az oldal alján, jobbra igazítva kell feltüntetni.

A dolgozat főszövegébe illesztett valamennyi **táblázatot** és **ábrát** sorszámmal és címmel kell el látni a táblázat/ábra alatt (pl. 1. ábra: A kérdőív kitöltőinek életkor szerinti megoszlása). Amennyiben szükséges, a cím alatt további annotáció/jelmagyarázat is feltüntethető. A dolgozat főszövegébe illesztett valamennyi táblázatra és ábrára a szövegben a megadott számmal utalni kell: pl. „Az elemzés eredményeit a 2. táblázat foglalja össze.”

Az olyan anyagok, amelyek terjedelmükönél fogva nem illeszthetők a dolgozat főszövegébe vagy kiegészítő/illusztratív jellegűek, a dolgozat **függelékében** közölhetők. Tipikusan a függelékbe kerül pl. egy kutatáshoz felhasznált kérdőív eredeti formája, egy félig strukturált interjúhoz vagy fókuszcsoportos beszélgetéshez készített terv, az elkészített interjúk/beszélgetések szó szerinti át-

irata, egy tartalomelemzéshez felhasznált szöveg- vagy képanyag vagy az olyan (általában részletes eredményeket közlő) táblázatok és grafikonok, amelyekre a dolgozat szövegében nincs konkrét utalás. Ha a dolgozat több függelékkel is tartalmaz, azokat sorszámmal és önálló címmel kell ellátni, pl. „1. függelék: A kutatáshoz használt online kérdőív”. A dolgozatban szereplő valamennyi függelékre hivatkozni kell a dolgozat szövegében, pl. „A kérdőívet az 1. függelék tartalmazza.”

A dolgozat szövegében a kiemeléseket a *dőlt betű* jelzi. A **félkövér** formázást a címsorok esetén használjuk. Az aláhúzást mint kiemelési formát egyáltalán ne használjuk (se törzsszövegben, se címsorokban).

4. Nyelvezet, stílus és nyelvhelyesség

A dolgozat nyelvezete mindvégig legyen formális: feleljen meg a tudományos értekező próza stílári konvencióinak. E tekintetben a feltárt szakirodalom, elsősorban a szakfolyóiratok, a tudományos szakkönyvek és az egyetemi tankönyvek/jegyzetek nyelvezete jelenti a követendő példát. A hangnem mindvégig maradjon tárgyilagos, a megfogalmazás legyen precíz, világos, és a lehetőségek szerint tömör: mellőzzük az önméltalásokat és a terjengős fejtegetéseket. Minden fejezetnek és alfejezetnek pontosan meghatározott célja legyen, és a tartalom ne kanyarodjon el a címben megjelölt témától.

Mindenképpen kerüljük a fesztelen társalgási nyelvre jellemző szóhasználatot (pl. „pláne” → helyette: „különösen/főképpen/kiemelten”; „pont azt mondja” → helyette: „éppen azt állítja”; „plusz információ” → helyette: „többletinformáció” stb.) és a szórakoztató média nyelvezetére jellemző fordulatokat és közhelyeket (pl. „a mai rohanó világunkban”, „Ki ne ismerné...” stb.).

Többszöri átolvasással és javítással törekedjünk arra, hogy a dolgozatban ne maradjanak elütések, központosási hibák. Ha a helyesírási és nyelvhelyességi hibák gyakorisága zavaróan magas, és a szöveg olvashatóságát rontja, a pongyola szöveggondozás pontlevonással jár. A szövegszerkesztő alkalmazások helyesírás-ellenőrző funkciója csak bizonyos hibákat szűr hatékonyan, ezért kétes esetekben kiemelten javasoljuk a helyesírási szótár és szabályzat használatát.

5. Forráshasználat és hivatkozások

A tudományos írás egyik legfontosabb formai jellegzetessége, hogy minden olyan tényt állítást, amelyről nem egyértelmű, hogy saját érvelésünkből vagy saját eredményeinkből következik, hivatkozással támasztunk alá. A következő mondatok egy tudományos szakfolyóirat szövegében ebben a formában elfogadhatatlanok:

A meggyőzés sikeressége lényegében azon múlik, hogy elérjük-e, hogy a befogadó elgondolkodjon az üzenet tartalmán.

Az emberi arc megjelenése jelentősen befolyásolja az egyén társadalmi megítélését.

Egyik esetben sem világos ugyanis, hogy ki állítja ezt és milyen alapon: milyen bizonyítékok szólnak az állítás mellett. E két állítás helyesen a következőképpen írható:

A meggyőzés sikeressége lényegében azon múlik, hogy elérjük-e, hogy a befogadó elgondolkodjon az üzenet tartalmán (Petty & Cacioppo, 1986).

Az emberi arc megjelenése jelentősen befolyásolja az egyén társadalmi megítélését (Todorov et al., 2013).

A zárójelbe tett hivatkozás egy konkrét forrást jelöl meg, amely a hivatkozáslistából a megadott adatok alapján visszakereshető, nyilvánosan elérhető, és az olvasó számára lehetővé teszi, hogy utánajárjon, mennyire találja meggyőzőnek az állítás mellett szóló érveket és kutatási eredményeket.

A diplomamunka írása közben jó, ha egy kritikus szemléletű olvasót képzelünk magunk elé, aki minden ténytérű állítás után felteszi azt a kérdést, hogy „ezt mire alapozza a szerző?”; ezt a kérdést sose hagyjuk megválaszolatlanul! Egy állítást kétféleképpen lehetséges alátámasztani: (1) egyértelművé tesszük, hogy az a saját eredményeinkből vagy elméleti érvelésünkből következik, vagy (2) pontos hivatkozással jelöljük, hogy az más szerző(k)/kutató(k) eredménye vagy álláspontja.

Ez természetesen nem azt jelenti, hogy a szakirodalmat áttekintő fejezetben minden egyes mondatnak hivatkozást kell tartalmaznia (bár a bevezető fejezetek egyes, tömörebb szakaszaiban ez sem szokatlan). Gyakran előfordul, hogy egy-egy forrást részletesen, akár több bekezdésen keresztül mutatunk be. Ilyenkor elegendő a forrást az első említés helyén megjelölni, és a későbbiekben – ha szükséges – visszautalásokkal egyértelműsíteni, hogy a korábban már hivatkozott forrás tárgyalása folytatódik (pl. „A vizsgálat másik fontos eredménye, hogy...”, „A szerzők amellet érvelnek, hogy...” stb.).

A dolgozatban a felhasznált források tartalma általában átfogalmazva, parafrázis formájában kerüljön bemutatásra, kiemelve a dolgozat témájához közvetlenül kapcsolódó elemeket és az egyes források tartalmát folyamatosan összevetve. Időnként azonban indokolt a források szó szerinti idézése, pl. egy fogalom pontos definíciója vagy egy különösen precíz/frappáns megfogalmazás esetén. A dolgozatban szereplő szó szerinti idézetek aránya nem haladhatja meg a főszöveg terjedelmének 5%-át. A viszonylag rövid (40 szónál rövidebb) **szó szerinti idézeteket** minden esetben idézőjelbe kell tenni, és az idézet után a szerző(k) és a publikálás évszámán túlmenően a pontos oldalszámot is meg kell adni: pl. „Ahogy nő a statisztika, úgy csökken az érthetőség” (Allport, 1997, p. 454). (Nem oldalakra tagolt, elektronikus forrás esetén erre természetesen nincs lehetőség.)

A 40 szónál hosszabb idézeteket különítsük el a dolgozat szövegétől egy külön bekezdéssel, amelynek minden sora legyen behúzva 1,25 cm-rel. Az így elkülönített idézetek esetében az idézőjel használata szükségtelen. Például:

Rosengren az individuáció legalapvetőbb feltételének a tudatfolyamatokat tekinti:

Az embert az különbözteti meg más élőlényektől, hogy öntudattal rendelkezik: megvan az a képességünk, hogy saját létezésünkkel tisztában vagyunk, és erre reflektálni is tudunk. Valószínűleg csak az ember rendelkezik az elmében folyamatosan áramló tudatfolyammal. Ez az individuáció alapja, vagyis azé a folyamaté, amely egyediségünk, individuális személyiségünk struktúráját létrehozza; ez a kettő – folyamat és struktúra – pedig kölcsönösen alakítja egymást (Rosengren, 2004, p. 95).

5.1. Szövegekzi hivatkozások

A hivatkozáslista (szakirodalmi lista) tartalmazza a felhasznált források részletes bibliográfiai adatait. A szövegekzi hivatkozás funkciója, hogy egyértelműen azonosítsa a hivatkozáslista egy adott elemét. Ez többféleképpen megvalósítható: a társadalomtudományi szövegekben az álta-

lános konvenció – amely a diplomamunkában is követendő –, hogy a szövegbe illesztve, zárójelben megadjuk a szerző(k) vezetéknevét és a publikálás (copyright) évszámát. Az alábbi példák az APA publikációs kézikönyv (7. kiadás) ajánlásait követik, amely az elmúlt évtizedekben a társadalomtudományokban nemzetközi standarddá vált.

A hivatkozás a mondat része, ezért a mondatot záró pont elé kerül, nem pedig két mondat közé. A szövegközi hivatkozás tipikus formája tehát:

Az emberek hajlamosabbak valótlan állítani telefonbeszélgetésben, mint négyszemközt zajló párbeszédben (Markowitz, 2022).

Amennyiben a mondat a szerző nevét már tartalmazza, elegendő az évszám megadása:

Markowitz (2022) 250 résztvevő bevonásával vizsgálta a hazugság gyakoriságát különféle kommunikációs médiumok használatakor.

Ha egy forrásnak két szerzője van, mindkét szerzőt fel kell tüntetni. A szövegben a szerzőket az „és” szóval, zárójeles hivatkozásban pedig a „&” jellel választjuk el.

Rodero és Corres-Sarria (2023) eredményei szerint a narratív beszédstílus erősebb érzelmi válaszokat vált ki a hallgatóban, mint a hírolvasókra jellemző hanglejtés és beszédtempó.

A hírolvasói beszéd jellegzetes – és a hallgatók számára könnyen azonosítható – prozódiai jellemzőkkel bír (Rodero & Corres-Sarria, 2023).

Ha egy forrásnak három vagy több szerzője van, elegendő az első szerző megnevezése, majd a latin „et al.” ’és mások’ rövidítéssel jelezzük, hogy a munkának további szerzői is vannak.

Valkenburg et al. (2021) eredményei szerint a serdülők zömének önbecsülésére nincs kimutatható hatással a közösségimédia-használat.

Egyes esetekben a szerző neve nincs feltüntetve. Ekkor azt az intézményt tekintjük szerzőnek, amely a forrást közzétette:

A Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet (2024) felmérése szerint...

Többször hivatkozott, hosszú intézménynevek esetében érdemes az első alkalommal egy rövidítést bevezetni, amelyet a későbbi hivatkozásokban már használhatunk:

A Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet (MKPI, 2024) felmérése szerint... [...] Az MKPI (2024) által közzétett eredményekből ugyanakkor nem állapítható meg...

Egy zárójelen belül több hivatkozást is megadhatunk, pontosvesszővel elválasztva. Ha két vagy több forrás szerzője/i azonos(ak), a neveket nem kell megismételni, elegendő az évszámok felsorolása. A forrásokat a szerzők neve szerinti betűrendben kell felsorolni.

... több vizsgálat is igazolta (Greene & Oliva, 2009; Oliva & Torralba, 2001, 2006; Schyns & Oliva, 1994).

Szó szerinti idézetek esetében a pontos oldalszámot is mindig meg kell adni. Hosszabb források (pl. monográfiák) esetében ez a tartalmi idézetek esetében is hasznos lehet. Az oldalszámot a latin *pagina* szót rövidítve „p.”-vel jelöljük:

A hitelesség megítélésekor figyelembe vett támpontok relatív súlya egyéneenként nagymértékben különböző lehet (Metzger & Flanagin, 2015, p. 453).

Több oldalból álló részletet a „pp.” rövidítéssel jelölünk, és az oldalszámokat nagyköötőjellel kapcsoljuk össze:

... Metzger és Flanagin részletesen ismerteti (2015, pp. 453–456).

Előfordul, hogy olyan forrásra szeretnénk hivatkozni, amely nem visszakereshető, pl. egy magánbeszélgetésre vagy egy e-mailre. Ezt a következőképpen tehetjük meg:

... hasonló nehézségekkel szembesültek (Bakonyi Zs., személyes közlés, 2024. szeptember 22).

5.2. A szakirodalmi lista

A dolgozat végén található hivatkozáslista tartalmazza a szövegben hivatkozott források pontos bibliográfiai adatait, és jellemzően a „Hivatkozások” vagy „Szakirodalom” címet viseli.

A hivatkozáslistában minden forrást fel kell tüntetni, amelyre a dolgozat bármely pontján hivatkozunk, de a hivatkozáslistában nem lehet olyan elem, amelyre a dolgozat szövegében nincs konkrét hivatkozás.

A hivatkozáslistában a forrásokat a szerzők vezetékneve szerinti betűrendben soroljuk fel. A forrásokat nem kell típus szerint csoportosítani (pl. szakkönyvek, folyóiratcikkek, elektronikus források). Ha több forrás első szerzője azonos, akkor a második (illetve további) szerzők vezetékneve határozza meg a sorrendet. Ha a hivatkozáslista ugyanattól a szerzőtől egyszerűs és többszerzős munkákat is tartalmaz (amelyeken első szerzőként szerepel), akkor az egyszerűs munkák kerülnek előre:

Zappavigna, M. (2023). ...

Zappavigna, M. & Logi, L. (2021). ...

Zappavigna, M. & Martin, J. R. (2018). ...

Zappavigna, M. & Zhao, S. (2017). ...

Ha két forrás esetében valamennyi szerző egyezik, akkor a forrásokat időrendben kell sorba rendezni (a publikálás évszáma alapján). Abban a ritka esetben, ha két forrás esetében a szerző(k) és a publikálás évszáma is megegyezik, a forrásokat az évszám után tett latin kisbetűvel meg kell különböztetni, és ezt a betűjelet a szövegközi hivatkozásokban is minden esetben fel kell tüntetni. Ilyen esetben a forrásokat a cím szerint rendezzük betűrendbe:

Berger, C. R. (2010a). Making a differential difference. ...

Berger, C. R. (2010b). Message production processes. ...

Az alapul vett nemzetközi útmutatóban a szerzőknek csak a vezetéknevét kell kiírni, ezt követi a keresztnév kezdőbetűje (keresztnévek kezdőbetűi), de elfogadott a teljes név (vezetéknév mellett a keresztnév) kiírása is.

Külföldi szerzők esetében a vezetéknevet vessző követi: ezzel jelezzük, hogy a név elemeit nem a szokásos sorrendben tüntettük fel. Magyar nyelvű dolgozatban a magyar szerzők esetében a vessző elhagyható.

Kárpáti, A. (2023). A deepfake hatása az oktatásra... VAGY

Kárpáti Andrea (2023). A deepfake hatása az oktatásra...

Többszerzős munkáknál a szerzők neveit vesszővel választjuk el, kivéve az utolsó két szerzőt, akik neve közé „&” jel kerül.¹ (Két szerző esetén értelemszerűen csak az „&” jel használatos).

Veszelszki, Á., Falyuna, N. & Fodorné Tóth, K. (2017). ...

Intézményi szerzők esetében az intézmény teljes nevét ki kell írni és ponttal zárni:

Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet. (2013). ...

Amennyiben a szerző a munka szerkesztője, ezt a név után tett „(szerk.)” rövidítéssel jelöljük. A latin „(Ed.)”, illetve több szerkesztő esetén „(Eds.)” rövidítések is elfogadhatók.

Jászó, A. & Aczél, P. (szerk.). (2004). ...

A publikálás évét a szerző(k) után tüntetjük fel zárójelben és ezután is pontot teszünk. Ha olyan munkát használunk fel, amelynek a publikálása folyamatban van, és a kéziratot a szerző a rendelkezésünkre bocsátotta, ezt a következőképpen jelezhetjük:

Szabó, K. (in press). ...

A szakfolyóiratcikket az alábbi formában tüntessük fel:

Kovács, G., Aczél, P. & Bokor, T. (2021). The portrayal of elderly men and women in Hungarian television news programmes. *Ageing & Society*, 63(4), 661–681.

- A hivatkozás ún. függő bekezdésként van formázva. Ez a hivatkozáslista minden elemére érvényes.
- A cikk címét nagybetűvel kezdjük, a többi szó azonban kisbetűvel kezdődik (kivéve természetesen azt az esetet, ha a szó kizárólag nagy kezdőbetűvel írható). A címet pont követi.
- A folyóirat címét az eredeti formában (a nagy kezdőbetűket megőrizve) tüntetjük fel, és dőlt betűvel szedjük.
- Ezt követi – vesszővel elválasztva – az évfolyam (volume) száma, amelyet szintén dőlt betűvel szedünk. Az évfolyam után közvetlenül, zárójelben tüntetjük fel a számot (issue). Az évfolyam és a szám között nincs szóköz, és sem a zárójeleket, sem magát a számot nem szedjük dőlt betűvel, csak az évfolyamot.
- Az évfolyam és szám után következik – ismét vesszővel elválasztva – a cikk első és utolsó oldalának száma, amelyeket nagyköötőjellel kapcsolunk össze.
- A hivatkozást pont zárja le.

Önálló könyvre így szokás hivatkozni:

Aczél, P. (2017). *Neked van igazad? Érvelés és meggyőzés a gyakorlatban*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.

- A könyv címét dőlt betűvel szedjük és pont követi.
- Ha a könyv címe főcím-alcím tagolású, e két elemet ponttal választjuk el, és az alcímet (a főcímhez hasonlóan) nagybetűvel kezdjük.
- A címet a kiadás helye és a kiadó neve követi.

¹ Az APA-szabvány szerint a „&” jel előtt is vessző áll, ezt azonban a magyar helyesírás szabályait követve itt mellőzzük.

Amennyiben a forrás egy **szerkesztett kötet**ben megjelent fejezet, a fejezet szerzőit kell szerzőnek tekinteni (nem a kötet szerkesztőit):

Kárpáti, A. (2023). A deepfake hatása az oktatásra. In: Aczél P. & Veszelszki Á. (szerk.), *Deepfake: A valótlan valóság*. Budapest: Gondolat Kiadó. 253–272.

- A fejezet címe után pontot teszünk.
- A latin „In” szóval jelezzük, hogy szerkesztett kötetről van szó. Ezt a szerkesztő(k) neve követi.
- A zárójelbe tett „szerk.” rövidítést követi a kötet címe dőlt betűvel szedve, illetve a kiadás helye és a kiadó.
- A hivatkozást a fejezet pontos helyét megadó oldalszámok zárják, nagykötéjjel.

Elektronikus források esetében:

Mitchell, J. (n. d.). The upsides of gaming: 4 benefits and ways gaming promotes community. Heartmanity’s blog. <https://blog.heartmanity.com/the-upsides-of-gaming-4-benefits-and-ways-gaming-promotes-community> [2024. 09. 25.]

Viewsonic. (2021). 5 ways to communicate better in meetings. 2021. 07. 21. <https://www.viewsonic.com/library/business/5-ways-to-communicate-better-in-meetings/> [2024. 09. 25.]

- Amennyiben a szerző neve nincs feltüntetve, a weboldal fenntartóját kell intézményi szerzőnek tekinteni.
- Ha a közzététel pontos dátumát a forrás feltünteti, ezt is fel kell tüntetni. Amennyiben a dátum nem állapítható meg, az évszámot az „(n. d.)” rövidítéssel kell helyettesíteni.
- A hivatkozás végén meg kell adni weboldal nevét és a forrás teljes URL-címét, illetve a tartalom elérésének (ellenőrzésének) utolsó dátumát szögletes zárójelben.
- Az URL-címek esetén távolítsuk el a hivatkozást (vagy állítsuk feketére a betűszínt, aláhúzás nélkül).

Szakdolgozatok, diplomamunkák, doktori disszertációk, egyetemi előadások esetében a fenti általános formai elveket kell követni, azzal a különbséggel, hogy a cím után zárójelben jelezni kell a forrás jellegét, és fel kell tüntetni az intézmény nevét, ahol a dolgozat benyújtásra került, illetve ahol az előadás elhangzott:

Norris, T. L. (2010). Adolescent academic achievement, bullying behavior, and the frequency of internet use (doktori disszertáció). Kent State University.

Veszelszki, Á. (2023). Nyelvünkben a mesterséges intelligencia (konferenciaelőadás). Konferencia az MTA Modern Filológiai Társaság alapításának 40. évfordulójára, 2023. június 22. Eötvös Loránd Tudományegyetem, BTK, Gólyavár, Pázmány terem.

Az itt ismertetett hivatkozási rendszer mindössze ajánlás. Ha a hallgató egy némileg eltérő formátumot használ, amely szintén minden szükséges bibliográfiai adatot tartalmaz a források azonosításához, és a saját rendszerét mindvégig következetesen alkalmazza, nem vonható le ezért pont.

6. Tartalmi követelmények

A diplomamunka lehet (1) önállóan végzett empirikus kutatást bemutató munka; (2) egy kutatási terület szakirodalmának áttekintése; (3) elméleti jellegű dolgozat. A tartalmi követelmények a három típus esetében némileg eltérőek, ezért ezeket külön tárgyaljuk.

6.1. Empirikus kutatást bemutató dolgozat

A társadalomtudományokban az empirikus kutatási beszámolók egy több évtized alatt kikristályosodott standard formát követnek, ezért javasolt, hogy a diplomamunka szerkezeti felépítése is ezt kövesse. A kutatási beszámoló hagyományosan négy fő egységre tagolódik:

- bevezetés
- módszer(ek)
- eredmények
- diszkusszió (megvitatás/megbeszélés/következtetések)

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a dolgozat fejezeteinek a fenti címeket kell viselnie, vagy a dolgozatnak feltétlenül négy fejezetből kell állnia. A bevezetés több fejezetből is állhat, amelyek mindegyike egy-egy – a kutatáshoz kapcsolódó – témakört tekint át, fokozatosan közelítve a dolgozat konkrét kutatási kérdéséhez. A vizsgálati módszereket bemutató rész is tagolható több alfejezetre, különösen, ha a hallgató több különböző módszert is alkalmazott.

6.1.1. Bevezetés

A bevezető fejezet(ek)nek meg kell határozni a diplomamunka témakörét, és bemutatni, hogy miért fontos az adott témakörben kutatásokat végezni, azaz milyen elméleti jelentősége és/vagy gyakorlati hasznosulása lehet az ilyen irányú kutatásoknak általában.

Ezután a szerző tömören ismertesse a területen végzett, korábban publikált legfontosabb kutatásokat, pontos hivatkozásokkal és a kulcsfogalmak precíz meghatározásával. Ez a szakirodalmi összefoglalás adja meg a kutatás kontextusát, és válaszol arra a kérdésre, hogy mi az, amit már tudunk az adott témakörrel kapcsolatban. A diplomamunka terjedelmi korlátaiból adódóan természetesen nincs lehetőség arra, hogy a jelölt átfogó történeti képet adjon egy kutatási terület egészéről, de ez nem is elvárás. Fontos, hogy a hallgató képes kiválasztani a saját kutatása szempontjából leginkább releváns előzményeket, és ezek ismertetésére koncentrál.

A felhasznált szakirodalmi források mennyiségére vonatkozóan nincs számszerű követelmény; mindenesetre nehezen elképzelhető olyan kutatási téma, amely körvonalazható lehetne legalább 15–20 független forrás felhasználása nélkül. Bár az idegen nyelvű források használata nem követelmény, komoly előnyt jelent, ha a jelölt olvas idegen nyelv(ek)en, például angolul.

Fontos kritérium, hogy a felhasznált források túlnyomó többsége valóban tudományos/szakmai jellegű legyen. Szakirodalmon (1) az elsődleges forrásnak minősülő, eredeti tanulmányokat közlő, szakértői bírálatot alkalmazó szakfolyóiratokat és szakkönyveket értjük, (2) a másodlagos forrásokat, amelyek témakörök szerint rendszerezve és összesítve tekintik át a nagy mennyiségű elsődleges forrást (ilyenek a tankönyvek, enciklopédiák, kézikönyvek). A világhálón szabadon elérhető tartalmak túlnyomó része nem tudományos igénnyel készült szöveg, ezért nem tekinthető szakirodalomnak. (Ez alól természetesen kivételt képeznek az egyetemek által fenntartott honlapokon közzétett tartalmak, a kutatók személyes honlapján közzétett kéziratok és a jelentősebb tudományos kiadók által ingyenesen hozzáférhetővé tett szakkönyvek és folyóiratok.) Az elektro-

nikus formában elérhető szakirodalom feltárásához az egyetemi könyvtárból (illetve VPN-hozzáféréssel otthonról is) elérhető magyar és angol nyelvű szakfolyóirat-adatbázisokat ajánljuk (mint pl. az Akadémiai Kiadó Folyóirat-gyűjteménye, az Osiris e-könyvek, a Magyar Elektronikus Referenciamű Szolgáltatás (MeRSZ), valamint – angol nyelven – a Scopus és a Web of Science bibliográfiai adatbázisok, illetve a Cambridge University Press, az Oxford University Press, a Sage és a Taylor & Francis kiadók folyóiratcsomagjai).

A szakirodalmi háttér bemutatása – a kutatási kontextus megteremtésén túl – azt is lehetővé teszi, hogy a szerző rámutasson egy vagy több olyan kérdésre, amelyekkel korábbi vizsgálatok nem foglalkoztak, ily módon körülhatárolva azt a kutatási részt, amelyet a dolgozattal be kíván tölteni. A jelöltnek meg kell mutatnia, hogy a saját kutatása logikus folytatása/kiegészítése a bevezetőben összefoglalt előzményeknek.

A kutatás célját és kutatási kérdés(ek)e)t a dolgozatban (a bevezető fejezetekben) konkrétan meg kell fogalmazni. Amennyiben a korábbi kutatások alapján a kutatási kérdésekkel kapcsolatban konkrét hipotézisek alkothatók, a bevezetőnek ezeket megfelelő indoklással szintén tartalmaznia kell. Egyébként a szerzőnek világossá kell tennie, hogy még nem rendelkezünk a területről elegendő információval ahhoz, hogy konkrét hipotéziseket tesztelhessünk, ezért a kutatás inkább hipotézisgeneráló, leíró-feltáró jellegű.

6.1.2. Módszerek

A dolgozatban a kutatásban használt módszereket olyan részletességgel kell bemutatni, hogy a vizsgálat a leírás alapján megismételhető legyen. A kommunikációkutatásban a leggyakrabban alkalmazott empirikus vizsgálati módszerek a (1) tartalomelemzés, a (2) kérdőíves felmérés és a (3) kvalitatív interjúk készítése. Ezeken túlmenően a kutatásban bármilyen – a társadalomtudományokban használt – módszer alkalmazható, pl. a jelölt végezhet (4) kísérletet, (5) fókuszcsoportos beszélgetést, (6) résztvevő megfigyelést, vagy (7) készíthet esettanulmányt. Egy adott kérdés vizsgálatához akár több módszert is alkalmazhat. Minden esetben indokolni kell, hogy miért az adott módszer(ek) tűnt(ek) a legalkalmasabbnak a kutatási kérdés vizsgálatára.

A módszer(ek)e)t ismertető fejezet(ek)nek a következő kérdésekre kell választ adnia:

- Mi tekinthető a vizsgálatban populációnak/alapsokaságnak? (Kikre/mikre kívánja a jelölt a következtetéseit általánosítani?)
- Mekkora volt a vizsgálati minta? (Például: egy tartalomelemzésben hány újságcikket, hírműsört vagy sorozatepizódot vizsgált; hányan töltötték ki a kérdőívet; hány fővel készített interjút stb.)
- Milyen volt a vizsgálati minta összetétele? (Pl. az adatközlők nem, kor és egyéb változók szerinti megoszlása.)
- Hogyan választotta ki a mintát? (Valószínűségi vagy kényelmi mintavételt alkalmazott?)
- Milyen adatgyűjtési módszer(ek)e)t alkalmazott? Miért ez(ek) a módszer(ek) tűnt(ek) a legalkalmasabbnak?
- Ha a kutatásban mérőeszközöket is alkalmazott (kérdőív, kódolási ív), hogyan állította ezeket össze? Milyen lépéseket tett a mérések érvényességének és megbízhatóságának biztosítása érdekében? Kvantitatív tartalomelemzés esetén használt-e társzkodolót?
- Pontosan hogyan zajlott az adatgyűjtés? (A kutatási módszertől függően: Milyen helyszínen zajlottak és mennyi ideig tartottak az interjúk? Online vagy papíron töltötték ki az adatközlők a kérdőívet? Hol zajlottak a kísérletek, és milyen instrukciókat kaptak a vizsgálati

személyek? Milyen gyakorisággal és milyen időpontokban végzett a jelölt résztvevő megfigyelést?)

- Használt-e az adatgyűjtéshez valamilyen technikai eszközt? (Pl. diktafon, videokamera.)
- Milyen módszereket használt az adatok elemzéséhez? (Leíró vagy következtetési statisztikai módszerek; kvalitatív elemzési eljárások, pl. alapozott elmélet.)
- Használt-e az elemzéshez speciális szoftvert?
- Végzett-e elővizsgálatot? A fővizsgálatot megelőzően kipróbálta-e (véleményeztette-e) az adatgyűjtési eszközöket/eljárásokat?

6.1.3. Eredmények

Az eredményeket bemutató fejezetben a szerző kizárólag a saját kutatására fókuszál. Tömören és tényszerűen mutassa be a kutatás eredményeit, azok értelmezése/értékelése nélkül. Amennyiben kvantitatív jellegű vizsgálatot végzett, az eredményeket összesítve, táblázatos formában vagy grafikonokon ábrázolja. A táblázatok/grafikonok beillesztésén túlmenően minden esetben a szövegben is ki kell fejteni, hogy mit mutatnak a feltüntetett értékek. Ha a jelölt a leíró statisztikákon túlmenően statisztikai próbákat is végzett, ezek eredményeit is itt kell közölni.

Ezen a ponton lehet részletezni a kutatás során felmerült, előzetesen nem várt problémákat is. (Például, ha a kérdőíven bizonyos kérdésekre néhány adatközlő nem válaszolt, hogyan kezelte a jelölt az elemzés során a hiányzó adatot?)

Kvalitatív kutatások esetében a tényszerű eredmények és azok értelmezése/megvitatása gyakran nem különíthető el élesen, így gyakran az a legkézenfekvőbb szerkesztési mód, ha az eredmények és diszkusszió egyetlen egységet képez.

6.1.4. Diszkusszió

Ezen a ponton kerül sor a kutatás eredményeinek értelmezésére/értékelésére, azokat összevetve a bevezető fejezet(ek)ben összefoglalt kutatási előzményekkel. A diszkusszióknak a következő kérdésekre kell választ adnia:

- Mi a jelentése a kutatás eredményeinek? Mivel magyarázható, hogy a fent ismertetett eredményeket kaptuk? Többféle ok is elképzelhető?
- Amennyiben volt(ak) előzetesen felállított hipotézis(ek), igazolta-e ezeket a vizsgálat? Ha nem, mi okozhatta ezt?
- Hogyan viszonyul a jelen kutatás a korábbi kutatásokhoz? Van-e olyan korábbi eredmény vagy elmélet, amelyet megerősít? Van-e olyan korábbi eredmény vagy elmélet, amelynek ellentmond? Ha igen, mi lehet ennek az oka?
- Mi az eredmények elméleti és/vagy gyakorlati jelentősége? Hogyan járulhat hozzá a közölt kutatás a releváns elméleti kérdések tisztázásához és/vagy hogyan hasznosíthatók az eredmények a gyakorlatban?
- Milyen korlátai/gyengeségei voltak a vizsgálatnak? Torzíthatta-e valamilyen tényező az eredményeket (belső érvényesség)? Milyen mértékben általánosíthatunk az eredményekből (külső érvényesség)? Hogyan lehetne a felmerült problémákat egy jövőbeni kutatásban kiküszöbölni?
- Az eredményeket figyelembe véve, milyen további kutatásokat lenne érdemes végezni a jövőben? Milyen további kutatási kérdések maradtak nyitva (vagy merültek fel), és milyen módszerekkel lennének ezek vizsgálhatók?

6.2. Szakirodalmi áttekintést nyújtó dolgozat

A szakirodalmi áttekintést nyújtó diplomamunka szerkezeti felépítése nem olyan szigorúan kötött, mint egy empirikus munkáé. Az ilyen típusú dolgozatok jellemzően jóval szélesebb forrásanyagot dolgoznak fel, mint egy empirikus kutatási beszámoló bevezetője, hiszen céljuk, hogy egy kutatási terület egészéről átfogó összefoglalást nyújtsanak.

Tartalmi szempontból a dolgozattól elvárható, hogy

- a választott témakörhöz szorosan kapcsolódó fontosabb (gyakran hivatkozott) szerzők és közlemények mind szerepeljenek az áttekintésben;
- a jelölt megfelelő kritikai érzékkel értékelje az egyes forrásokat;
- a forrásokat folyamatosan egymással összevetve, rendszerezve, világos szerkesztési elv mentén haladva ismertesse;
- hívja fel a figyelmet azokra a pontokra, ahol a források tartalma egymással kapcsolatba hozható, rámutatva a források közötti egyezésekre és ellentmondásokra;
- vegye észre az esetleges következetlenségeket és a továbbra is nyitott kérdéseket;
- tegyen javaslatot arra, milyen irányba lenne érdemes a jövőben a területen folyó kutatásokat folytatni.

Szerkesztési szempontból sokféle felépítés elképzelhető és elfogadható. Ha például a dolgozat történeti áttekintést nyújt egy területről, kézenfekvő, hogy a fejezetek valamilyen szempont szerint elhatárolható korszakokat vesznek sorra időrendben. Más esetekben logikusabb, ha az ismertett munkákat konkrét kérdéskörök, esetleg kutatómódszertani szempontok alapján csoportosítjuk. Lényeges, hogy a szerző a dolgozat bevezetőjében világossá tegye, hogy milyen szerkesztési elvet követ, és a továbbiakban ehhez következetesen tartsa magát.

Amennyiben a jelölt a szükséges módszertani jártassággal rendelkezik, a feltárt források adatainak felhasználásával metaelemzést is végezhet (a közölt eredmények statisztikai összesítésével).

6.3. Elméleti jellegű dolgozat

Az elméleti jellegű munkák szerkezete szintén kevésbé standardizált, mint az empirikus kutatási beszámolóké. Az elméleti dolgozat célja, hogy az elérhető szakirodalom alapján összevesse és értékelje egy jelenségkör elméleti megközelítéseit, és a levont következtetések alapján esetleg egy új elméleti keretet vagy modellt javasoljon, ami pontosabban és/vagy gazdaságosabban magyarázza az ismert jelenségeket. Emiatt ez elméleti dolgozat csak abban az esetben támaszkodik empirikus munkákra, ha annak eredményei az elméletalkotás szempontjában relevánsak.

A dolgozat elején a szerző indokolja, hogy miért érdemes elméleti kutatásokat végezni a témában. Az indok lehet tisztán elméleti természetű, például, hogy a terület befolyásos elméletei között ellentmondások vannak, és ezek tisztázása segítené egy egységesebb elméleti modell megalkotását. Amennyiben a dolgozat célja ilyen jellegű tudományos viták elemzése (esetleg feloldása), fontos, hogy a szerző mindkét oldalt egyenlő részletességgel, elfogulatlanul és tárgyilagosan mutassa be.

Az elméleti dolgozatokra jellemző a történeti megközelítés: a jelölt megóvhatja magát a „kerék újrafeltalálásától”, ha a releváns elméleteknek nemcsak a mai formájáról, hanem azok múltbeli fejlődésével kapcsolatban is tájékozódik, és a dolgozatban bemutatja, milyen indokok miatt lettek módosítva vagy elvetve korábbi megközelítések.

Az elméletek összehasonlító elemzése nem merülhet ki azok ismertetésében: a jelöltnek újszerű következtetésekre kell jutnia. Például vizsgálja meg az elméletek belső következetességét és külső érvényességét; mutasson rá az egyes elméletek erősségeire és hiányosságaira, szemléltesse egy adott elmélet előnyeit más, konkurens elméletekhez viszonyítva; vagy – a levont tanulságokat összesítve – javasoljon módosításokat vagy egy új, hatékonyabb elméletet a jelenségkör magyarázatára.

Örömteli kutatói folyamatot, sikeres szakdolgozati munkát kívánunk.

Budapest, 2024. szeptember 25-én

Az NKE NITK
Digitális Média és Kommunikáció Tanszék munkatársai

7. Mellékletek

1. melléklet: A külső fedőlap

DIPLOMAMUNKA

A hallgató neve
2024

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM

Nemeskürty István Tanárképző Kar
Digitális Média és Kommunikáció Tanszék

Kommunikáció- és médiatudomány mesterszak
Digitális média/Közzszolgálati és politikai kommunikációmenedzsment szakirány

A diplomamunka címe

Konzulens:

(Prof.) Dr. X. Y., egyetemi tanársegéd/adjunktus/docens/tanár

Szakfelelős:

Dr. Veszelszki Ágnes tanszékvezető egyetemi docens

Készítette:

A hallgató neve

Budapest
2024

